

INGLIZ TILI DARSLARIDA O'QUVCHILARNING FAOLLIGINI OSHIRISH VA ULARNING TIL O'RGANISHDAGI MUVAFFAQIYATLARINI TA'MINLASH MASALASI

Akhmedova Shakhnoza Abidjanovna
Andijon shahar 3- son politexnikumi
ingliz tili fani o'qituvchisi.

Annotatsiya: Maqolada ingliz tili darslarida o'quvchilarning faolligini oshirish va ularning til o'rganishdagi muvaffaqiyatlarini ta'minlash masalasi ko'rib chiqiladi. O'quvchilarning motivatsiyasiga ta'sir etuvchi omillar, dars jarayonida qo'llanilishi mumkin bo'lgan samarali usullar, o'qituvchining roli va o'quv muhitining ahamiyati tahlil qilinadi. Maqolada berilgan tavsiyalar o'quvchilarning ingliz tiliga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularning til o'rganishdagi muvaffaqiyatlarini ta'minlash va shaxsiy rivojlanishiga hissa qo'shishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Ingliz tili, til o'rganish, ishtiyoq, motivatsiya, o'qitish usullari, o'quv muhiti, o'qituvchining roli.

KIRISH

Ingliz tili zamonaviy dunyoda global aloqa, bilim olish va kasbiy rivojlanish uchun muhim vosita hisoblanadi. Shuning uchun o'quvchilarning ingliz tilini o'rganishga bo'lgan ishtiyoqini oshirish o'qituvchilar oldidagi asosiy vazifalardan biridir. Til o'rganishga ishtiyoqli bo'lgan o'quvchilar yanada faol, mustaqil va muvaffaqiyatli bo'ladilar.

O'quvchilarning ingliz tilini o'rganishga bo'lgan ishtiyoqi quyidagi omillarga bog'liq:

- Ichki motivatsiya: O'quvchining tilni o'rganishdan shaxsiy qoniqish his etishi, o'zini rivojlantirish va yangi bilimlarni o'zlashtirish istagi.
- Tashqi motivatsiya: Baholar, ota-onalarning rag'batlantirishi, kelajakdagi kasbiy imkoniyatlar.
- Darsning qiziqarliligi: Dars jarayonida qo'llaniladigan usullar, materiallarning dolzarbligi, interaktivlik.
- Muvaffaqiyat hissi: O'quvchining erishgan yutuqlari, olgan baholari, o'z til ko'nikmalarining o'sishini his etishi.
- O'qituvchining shaxsiyati: O'qituvchining o'z faniga bo'lgan ishtiyoqi, o'quvchilar bilan munosabati, ularga bo'lgan ishonchi.
- O'quv muhiti: Sinfdagi do'stona va qo'llab-quvvatlovchi muhit, o'quvchilarning o'zaro hamkorligi.

Ingliz tili darslarida o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan ishtiyoqini oshirish uchun quyidagi usullardan foydalanish mumkin:

- Qiziqarli mavzularni tanlash: O'quvchilarning qiziqishlariga mos bo'lgan mavzularni tanlash, ularning yoshiga va madaniy xususiyatlariga mos keladigan materiallardan foydalanish.

- Interaktiv usullarni qo'llash: O'yinlar, guruhlarda ishlash, loyihalar, munozaralar, rolli o'yinlar va boshqa interaktiv usullar orqali dars jarayonini yanada qiziqarli va faol qilish.

- Real hayot bilan bog'liqlik: Ingliz tilini real hayotdagi vaziyatlarda qo'llash imkoniyatlarini yaratish, masalan, ingliz tilidagi filmlarni ko'rish, qo'shiqlarni tinglash, internet resurslaridan foydalanish.

- Texnologiyalardan foydalanish: Zamonaviy texnologiyalar (kompyuterlar, interaktiv doskalar, mobil ilovalar) orqali dars jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilish.

- Differensial yondashuv: Har bir o'quvchining individual xususiyatlarini (til darajasi, qiziqishlari, o'qish uslubi) hisobga olgan holda darsni tashkil etish.

- Ijobiy baholash: O'quvchilarning har bir yutug'ini e'tirof etish, ularni rag'batlantirish va o'zlariga bo'lgan ishonchini oshirish.

- O'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash: O'quvchilarga dars jarayonida o'z fikrlarini erkin ifoda etish, savollar berish va bahslarda qatnashish imkoniyatini berish.

- O'qituvchining shaxsiy ishtiyoqi: O'qituvchining o'z faniga bo'lgan ishtiyoqi, o'quvchilarga bo'lgan hurmati va do'stona munosabati o'quvchilarga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

O'qituvchi o'quv jarayonining markaziy figurasi hisoblanadi. U o'quvchilarga ilhom berishi, ularni rag'batlantirishi va o'zlariga bo'lgan ishonchini oshirishi kerak.

O'qituvchi quyidagi xususiyatlarga ega bo'lishi kerak:

- Kompetentlik: O'z fanini mukammal bilishi, zamonaviy o'qitish usullarini qo'llay olishi.
- Ishtiyoq: O'z faniga bo'lgan ishtiyoqi va uni o'quvchilarga yuqtira olishi.

- Sabr-toqat: Har bir o'quvchiga individual yondasha olishi, ularning xatolariga sabr bilan munosabatda bo'lishi.

- Ijodkorlik: Dars jarayonini qiziqarli va o'ziga xos qila olishi.

- Aloqadorlik: O'quvchilar bilan do'stona munosabatda bo'lishi, ularning fikrlarini hurmat qilishi. Sinfidagi o'quv muhiti o'quvchilarning motivatsiyasiga katta ta'sir ko'rsatadi. Sinf xonasi qulay, yorug', toza va tartibli bo'lishi kerak. Sinfda ingliz tiliga oid materiallar (posterlar, rasmlar, kitoblar) bo'lishi maqsadga muvofiqdir. O'quvchilar o'zlarini erkin va xavfsiz his qilishlari, xato qilishdan qo'rqqanliklari kerak.

XULOSA

Ingliz tili darslarida o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan ishtiyoqini oshirish murakkab va ko'p qirrali vazifa hisoblanadi. O'qituvchilar o'quvchilarning motivatsiyasiga ta'sir etuvchi omillarni hisobga olgan holda dars jarayonini qiziqarli, interaktiv va real hayot bilan bog'liq qilib tashkil etishlari kerak. To'g'ri yondashuv va samimiy ishtiyoq bilan o'qituvchilar o'quvchilarning ingliz tiliga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularning til o'rganishdagi muvaffaqiyatlarini ta'minlash va shaxsiy rivojlanishiga hissa qo'shishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). Intrinsic motivation and self-determination in human behavior. Plenum. (Motivatsiya nazariyasi)
2. Dörnyei, Z. (2001). Motivational strategies in the language classroom. Cambridge University Press. (Til o'qitishda motivatsiya strategiyalari)
3. Gardner, R. C. (1985). Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation. Edward Arnold. (Ijtimoiy psixologiya va ikkinchi tilni o'rganish)
4. Krashen, S. D. (1982). Principles and practice in second language acquisition. Pergamon Press. (Ikkinchi tilni o'rganish printsiplari)
5. Lightbown, P. M., & Spada, N. (2013). How languages are learned (4th ed.). Oxford University Press. (Tillarning qanday o'rganilishi)
6. Pink, D. H. (2009). Drive: The surprising truth about what motivates us. Riverhead Books. (Motivatsiya haqidagi haqiqat)
7. Ur, P. (1996). A course in language teaching: Practice and theory. Cambridge University Press. (Til o'qitish kursi: Amaliyot va nazariya)
8. Wigfield, A., & Eccles, J. S. (2000). Expectancy-value theory of achievement motivation. Contemporary Educational Psychology, 25(1), 68-81. (Yutuq motivatsiyasi nazariyasi)